

Novitnia paradyhma suchasnoi komunikatsii: perekladatski praktyky u mizhkulturnomu prostori [The Newest Paradigm of Modern Communication: Translation Practices in Intercultural Space]. Ternopil: VPTs «Universytetska dumka», 2023.

Pryvanykova, I. Yu., and Holei, Yu. M. "Suchasni biznes-komunikatsii z predstavnykamy yevropeiskyykh krain: porivnialnyi kros-kulturnyi analiz" [Modern Business Communications with Representatives of European Countries: Comparative Cross-Cultural Analysis]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*, no. 56 (2023): 41-48.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-2675/2023-56-6>

Shevchenko, O., and Ogurtsova, O. "Basic Principles and Limitations of Neural Machine Translation". *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii*, no. 16 (2022): 215-218.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-16-31>

Storozhuk, O. V., Nemchenko, T. A., and Zaiarniuk, O. V. "Efektyvni biznes-komunikatsii yak stratehichna skla-

dova upravlinnia ryzykamy pidpriemstva" [Effective Business Communications as a Strategic Component of Enterprise Risk Management]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 58 (2023).

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-5>

Trebyk, O., Poltoratska, A., and Kapiton, A. "CAT-instrumenty ta yikh mistse u strukturi pidhotovky maibutnikh perekladachiv" [Cat Tools and their Place in the Structure of Training Future Translators]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Seriya «Filolohiia»*, no. 1 (2023): 57-63.

DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.1.9>

Velychko, K. Yu., and Tymokhova, H. B. "Rol biznes-komunikatsii u zmitsnenni konkurentnoi pozytsii subiektiv hospodariuvannia na mizhnarodnomu rynku" [The Role of Business Communications in Strengthening the Competitive Positions of Business Entities in the International Market]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 69 (2024).

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-40>

УДК 336.227(477+100)

JEL: H22; H25; H26; H30

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-66-76>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАКТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ

©2025 САХНО Т. А., ЛЕЩЕНКО М. М., ПАСЕНКО В. М., БРАЗІЛІЙ Н. М., КРОТ Ю. М.

УДК 336.227(477+100)

JEL: H22; H25; H26; H30

Сахно Т. А., Лещенко М. М., Пасенко В. М., Бразілій Н. М., Крот Ю. М.

Сучасні тенденції міжнародної та вітчизняної практики оподаткування

Стаття присвячена дослідженню особливостей міжнародної та вітчизняної практики оподаткування на сучасному етапі розвитку світової економіки. Метою статті є визначення сутності та поточних змін у міжнародній та вітчизняній практиці оподаткування, оцінка впливу глобалізації на формування податкової політики, аналіз ключових світових податкових ініціатив та їхнього впровадження в Україні. Окреслено нові норми та правила щодо міжнародного оподаткування, представлені Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та G20. Дослідження базується на аналізі офіційних статистичних даних щодо обсягів податкового навантаження іноземних підприємств у 2020–2025 рр., а саме: показників ставок податків на прибуток підприємств (ППП) та податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), ставок податку на додану вартість (ПДВ) у країнах – членах ОЕСР, які є європейськими. За результатами аналізу виявлено збільшення та зменшення ставок податків у країнах європейського простору, але коливання середнього показника за напрямками такі: ППП знизився на 0,4%; ПДФО залишився на одному рівні у зрізі років; ПДВ зріс на 0,1%. В Україні ставки податків є незмінними протягом 2020–2025 рр.: ППП – 18%; ПДФО – 18%; ПДВ – 20% (стандартна ставка). Відмічено позитивні та негативні наслідки податкових змін та їх вплив на країни європейського простору та Україну. Окреслено додатковий виклик для національних урядів та податкових органів – подвійне оподаткування. Виділено методи уникнення подвійного оподаткування: метод податкових звільнень (виключень) та метод податкового кредиту (ампутаційний метод). Розглянуто основні міжнародні угоди як на прями боротьби з ухиленням від оподаткування: Модельна податкова конвенція ОЕСР; Конвенція ОЕСР про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах; Проєкт BEPS; Стандарт автоматичного обміну інформацією; Директиви ЄС щодо боротьби з ухиленням від оподаткування 2016/1164; міжнародні угоди щодо уникнення подвійного оподаткування. Відмічено важливість впливу всесвітньої інтеграції на рух України в напрямі вдосконалення податкової системи, взаємної податкової співпраці між країнами в напрямі оподаткування: участь у міжнародному проєкті BEPS, приєднання та впровадження Стандарту автоматичного обміну інформацією CRS. Наразі між Україною та іншими державами укладено та застосовуються 70 двосторонніх міжнародних угод і конвенцій щодо уникнення подвійного оподаткування. Актуальним напрямом подальших досліджень є оцінка ефективності перспективи виконання міжнародних ініціатив Україною, які стосуються врегулювання міжнародного оподаткування в сучасних умовах світової економіки і відповідно до наявної ситуації в державі та в поствоєнний період.

Ключові слова: міжнародне оподаткування, національне оподаткування, податки, міжнародні угоди, міжнародні організації, ТНК, суб'єкти господарювання.

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 21.

Сахно Тетяна Андріївна – доктор філософії, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу, Черкаський державний технологічний університет (бульвар Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: t_sahno@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3919-0377>

Лещенко Марина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу, Черкаський державний технологічний університет (бульвар Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: mari.leshchenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0210-9582>

Пасенко Владислав Михайлович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу, Черкаський державний технологічний університет (бульвар Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: pasenko_vlad@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7411-2625>

Бразілій Наталія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і оподаткування, Черкаський державний технологічний університет (бульвар Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: Liza1278@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1058-712X>

Крот Юлія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і оподаткування, Черкаський державний технологічний університет (бульвар Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: Yulichca@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1946-8116>

UDC 336.227(477+100)

JEL: H22; H25; H26; H30

Sakhno T. A., Leshchenko M. M., Pasenko V. M., Brazili N. M., Krot I. M. Modern Trends in International and Domestic Taxation Practices

This article is dedicated to the study of the features of international and domestic taxation practices at the current stage of world economic development. The aim of the article is to define the essence and current changes in international and domestic taxation practices, assess the impact of globalization on the formation of tax policy, analyze key global tax initiatives and their implementation in Ukraine. New norms and rules regarding international taxation, presented by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) and G20, are outlined. The research is based on the analysis of official statistical data on the tax burden of foreign enterprises in 2020–2025, specifically: indicators of corporate profit tax (CPT) rates and personal income tax (PIT) rates, as well as value-added tax (VAT) rates in OECD member countries that are European. According to the analysis results, an increase and decrease in tax rates has been observed in European countries, but the fluctuations of the average indicators in the areas are as follows: the corporate profit tax (CPT) decreased by 0.4%; the personal income tax (PIT) remained stable over the years; the value-added tax (VAT) increased by 0.1%. In Ukraine, tax rates have remained unchanged from 2020 to 2025: CPT – 18%; PIT – 18%; VAT – 20% (standard rate). Both positive and negative effects of tax changes and their impact on European countries and Ukraine have been noted. An additional challenge for national governments and tax authorities has been identified, which is double taxation. Methods to avoid double taxation have been allocated: the method of tax exemptions and the method of tax credits. Key international agreements have been discussed as means to combat tax evasion: the OECD Model Tax Convention; the OECD Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matters; the BEPS Project; the standard for automatic exchange of information; the EU directives on combating tax evasion 2016/1164; international agreements on avoiding double taxation. The significance of the impact of global integration on Ukraine's progress towards improving its tax system, and mutual tax cooperation between countries in the area of taxation, has been highlighted: participation in the international BEPS project, and joining and implementing the Standard for Automatic Exchange of Information CRS. Currently, Ukraine has entered into and is applying 70 bilateral international agreements and conventions on avoiding double taxation with other countries. A relevant area for further research is the assessment of the efficiency of Ukraine's ability to implement international initiatives concerning the regulation of international taxation in the current conditions of the global economy, in line with the existing situation in the country and during the post-war period.

Keywords: international taxation, national taxation, taxes, international agreements, international organizations, TNCs, economic entities.

Fig.: 3. Tabl.: 1. Bibl.: 21.

Sakhno Tetiana A. – PhD, Associate Professor of the Department of International Economics and Business, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: t_sakhno@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3919-0377>

Leshchenko Maryna M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics and Business, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: mari.leshchenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0210-9582>

Pasenko Vladyslav M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics and Business, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: pasenko_vlad@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7411-2625>

Brazili Nataliia M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Taxation, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: Liza1278@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1058-712X>

Krot Iuliia M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Taxation, Cherkasy State Technological University (460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: Yulichca@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1946-8116>

З огляду на зростання міжнародної економічної активності, податки відіграють ключову роль у глобальних взаємодіях. Вони є не просто обов'язковими платежами, але й фундаментом економічного розвитку, соціальної стабільності країн і служать потужним важелем для регулювання міжнародної торгівлі, інвестицій та інших форм міждержавного співробітництва.

Оподаткування є ключовим механізмом, який забезпечує державу необхідними коштами для виконання її завдань. Завдяки податкам уряд підтримує соціальну справедливість, регулює економіку та створює умови для сталого розвитку країни.

Проблематика міжнародної та вітчизняної практики оподаткування залишається актуальною впродовж тривалого часу. Значний інтерес науковців зосереджений на дослідженні процесів оподаткування й особливостей функціонування податкових систем у провідних країнах світу. Сьогодні підвищена дослідницька увага зосереджена на недостатній координації між національними податковими системами, ухиленням від сплати податкового навантаження, переміщенням капіталу в країни з низькими податковими ставками.

Питання міжнародної та вітчизняної практики оподаткування висвітлено у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників: Бечко П. К., Барабаш А. В., Penno M., Schwab C. M., Stomberg B., Williams B., Mahapatra R., Дубовик О. Ю., Савченко М. В., Глущенко Я. І., Корогодової О. О., Черненко Н. О., Москвичової К. К., Непочатенко О. О., Олендера І. Я., Шульги Т., Куц К. Разом із тим, питання оподаткування та особливості функціонування податкових систем у країнах світу потребують постійного моніторингу за умов сучасних тенденцій глобалізаційних процесів.

Мета статті – визначення сутності та дослідження сучасних тенденцій міжнародної та вітчизняної практики оподаткування, аналіз впливу глобалізації на податкову політику, а також вивчення основних міжнародних ініціатив та їх застосування в Україні.

Вирішення завдань дослідження та досягнення поставленої мети здійснювалося за допомогою використання загальнонаукових і спеціальних методів, що дало змогу дослідити різні аспекти сучасних тенденцій міжнародної та вітчизняної практики оподаткування. Проведене дослідження базувалося на використанні наукових методів та підходів: монографічний; діалектичний; системний, економіко-статистичний; порівняння; узагальнення; абстрактно-логічний; графічної візуалізації.

Дієва міжнародна система оподаткування залежить від ефективної внутрішньої податкової політики окремих країн. Кожна країна, керуючись

принципом податкового суверенітету, встановлює власні правила оподаткування для резидентів та нерезидентів, що отримують дохід на її території.

Міжнародне оподаткування є комплексом певних норм, які діють у міжнародній діяльності та регулюють податкове навантаження на доходи та майно. Воно є важливим регулятором справедливого розподілу податкових надходжень і фінансових потоків між державами.

Правила міжнародного оподаткування діють у рамках різних міжнародних економічних операцій. Найпоширеніші з них стосуються оподаткування іноземних інвестицій [17], транснаціональних корпорацій (ТНК) [8], доходів фізичних осіб [12], які працюють або проживають в іншій країні.

На сучасному етапі глобалізації та розвитку цифрової економіки уряди країн стикаються зі значними викликами: недостатньою координацією між національними податковими системами, ухиленням від сплати податкового навантаження суб'єктами господарювання, переміщенням капіталу в країни з низькими податковими ставками. Наразі, для зменшення своїх податкових зобов'язань, ТНК часто використовують міжнародні податкові схеми. Як наслідок, багато країн зазнали значних втрат податкових надходжень, що вимагає від урядів формувати нові правила для боротьби з такими практиками.

Зазначені виклики активізували зусилля міжнародної спільноти в напрямку розроблення та впровадження нових норм і правил щодо міжнародного оподаткування. Зокрема, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [15] та G20 стали ініціаторами ключових кроків формування:

- ✦ плану дій щодо протидії розмиванню бази й виведення прибутку з-під оподаткування (BEPS) у країни з низькими ставками оподаткування;
- ✦ автоматичного обміну податковою інформацією (CRS) між країнами;
- ✦ оподаткування цифрової економіки (цифровий податок оподатковує доходи компаній, отримані в певній країні та в тій, в якій вони фізично не присутні);
- ✦ зміни в корпоративному оподаткуванні (мінімальний розмір податку 15%, мета: зменшити можливості ТНК використовувати країни з низьким рівнем оподаткування для зменшення свого податкового навантаження);
- ✦ соціального оподаткування та перерозподілу доходів фізичних осіб (прогресивне оподаткування доходів фізичних осіб для зменшення нерівності);

- ✦ екологічних податків (стимулювання екологічно відповідальної поведінки).

Зазначені напрямки посилення міжнародного оподаткування стали запровадженням нових змін як для країн європейського простору, так і для України, що сприяє підвищенню прозорості фінансових потоків та ускладненню приховування доходів за кордоном.

У сьогоднішній Україні підтримує міжнародні ініціативи щодо оподаткування: бере участь у міжнародному проєкті BEPS, що свідчить про її активні дії в боротьбі з розмиванням податкових платежів і виведенням прибутку; приєднання до Стандарту автоматичного обміну інформацією CRS, що відображено в нормативно-правових документах держави (Закон України № 2970-IX від 20.03.2023 р. [16]).

Україна не є учасником міжнародних ініціатив міжнародного оподаткування, запропонованих ОЕСР і G20, але розглядає перспективи виконання міжнародних правових норм, які стосуються врегулювання та оподаткування цифрових послуг, корпоративного податку, соціального оподаткування та перерозподілу доходів фізичних осіб, екологічних податків. Уряд України постійно працює над регулюванням податкової бази та має власну систему оподаткування зазначених напрямів.

Удосконалення нормативного забезпечення допомагає країні зробити свою податкову систему прозорішою та ефективнішою, що, своєю чергою, покращує інвестиційний клімат і сприяє залученню іноземних інвестицій.

Сучасні податкові системи значно відрізняються по всьому світу, особливо між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. На сьогоднішній день розвинені економіки зазвичай отримують значно вищу частку свого національного доходу у вигляді податків, ніж країни, які перебувають на стадії розвитку. Вони, переважно, більше покладаються на оподаткування прибутку.

Глобальні ініціативи щодо податків на прибутки ТНК є скоординованими міжнародними зусиллями, які спрямовані на реформування системи корпоративного оподаткування у відповідь на виклики глобалізації та цифровізації економіки. Їхня основна мета полягає в боротьбі з розмиванням податкової бази та виведенням прибутку з-під оподаткування (*Base Erosion and Profit Shifting – BEPS*) [1], а також забезпечення справедливого розподілу податкових прав між країнами. Центальною організацією, що координує ці ініціативи, є Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) спільно з країнами G20.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) впроваджує активну діяльність у напрямі функціонування міжнародного оподаткування. Вона є розробником рекомендацій, стандартів, керівних принципів, щоб допомогти країнам боротися з ухиленням від податків і покращувати свої податкові системи на глобальному рівні.

Коло провідних, розвинених держав світу засноване на членстві в Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Вона є міжнародною організацією, яка об'єднує 38 країн, більшість з яких є країнами з високим індексом людського розвитку та високим доходом громадян і розглядаються як розвинені. За впливом ОЕСР належить до трійки провідних світових економічних установ разом зі Світовим банком і МВФ. 70 країн мають статус партнерів ОЕСР і беруть участь у багатьох сферах її діяльності. ОЕСР також активно співпрацює з державами світу, які не є членами організації (з Україною, зокрема), у розрізі міжнародних заходів та спеціалізованих програм [15].

Варто зазначити, що значну частину всіх податкових надходжень до бюджету країни забезпечують такі податки, як податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств і податок на додану вартість.

Одним із основних інструментів фінансової політики держави є внесення змін у ставки податку, що формує їх вплив на економіку.

Для формування уявлення про податкове навантаження іноземних підприємств проаналізовано показники ставок податків на прибуток підприємств (ППП) і податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), ставок податку на додану вартість (ПДВ) у країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку, які є європейськими (табл. 1).

У 2020–2025 рр. найбільші ставки податку на прибуток підприємств (рис. 1) зафіксовано в Португалії (31,5%), Німеччині (29,9%), Італії (27,8%), найменші – в Ірландії (12,5%) та Угорщині (9%).

Протягом аналізованого періоду відбулися законодавчі зміни ставок податку для підприємств в 14 європейських країнах – членах ОЕСР.

Зростання податкового навантаження зазнали підприємства Великої Британії (+6%), Італії (+3,8%), Чехії (+3%), Естонії (+2%), Ісландії (+1%), Нідерландів (+0,8%).

Зменшення податків для підприємств зафіксовано в 9 країнах Європи: Франції (–6,2%), Бельгії (–4%), Австрії (–2%), Греції (–2%), Швейцарії (–1,4%), Португалії (–1%), Словенії (–1%), Швеції (–0,8%).

Таблиця 1

Ставки податків у європейських країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку, 2020–2025 рр.

Країна	Ставка податку на прибуток підприємств, %			Зміна податку, %	Податок на доходи фізичних осіб, %			Зміна податку, %	Ставка ПДВ, %		Зміна податку, %
	2025	2023	2020		2025	2023	2020		2025	2023	
Австрія	23	23	25	–2	55	55	55	–	20	20	–
Бельгія	25	25	29	–4	53,5	53,5	52,9	+0,4	21	21	–
Велика Британія	25	25	19	+6	45	45	45	–	20	20	–
Греція	22	22	24	–2	44	44	54	–10	24	24	–
Данія	22	22	22	–	55,9	55,9	55,9	–	25	25	–
Естонія	22	20	20	+2	22	20	20	+2	22	20	+2
Ірландія	12,5	12,5	12,5	–	48	48	48	–	23	23	–
Ісландія	21	20	20	+1	46,3	46,3	46,2	+0,1	24	24	–
Іспанія	25	25	25	–	54	54	43,5	+10,5	21	21	–
Італія	27,8	27,8	24	+3,8	47,2	47,2	47,2	–	22	22	–
Латвія	20	20	20	–	36,0	31,0	31,4	+5/–0,4	21	21	–
Люксембург	24,9	24,9	24,9	–	45,8	45,8	45,8	–	16	16	–
Нідерланди	25,8	25,8	25	+0,8	49,5	49,5	49,5	–	21	21	–
Німеччина	29,9	29,9	29,9	–	47,5	47,5	47,5	–	19	19	–
Норвегія	22	22	22	–	39,6	39,5	38,2	+0,1/+1,3	25	25	–
Польща	19	19	19	–	36	36	32	–	23	23	–
Португалія	30,5	31,5	31,5	–1	53	53	53	–	23	23	–
Словаччина	21	21	21	–	25	25	25	–	20	20	–
Словенія	22	19	19	–3	50	50	50	–	22	22	–
Фінляндія	20	20	20	–	51,8	53,4	51,2	–1,6/+0,2	25	24	+1
Франція	25,8	25,8	32	–6,2	55,4	55,4	55,4	–	20	20	–
Чехія	21	19	19	+3	23	23	15	+8	21	21	–
Угорщина	9	9	9	–	15	15	15	–	27	27	–
Швейцарія	19,6	19,7	21,1	–1,4	39,5	44,8	41,4	–5,3 /+3,4	8,1	7,7	+0,4
Швеція	20,6	20,6	21,4	–0,8	52,3	52,3	52,3	–	25	25	–
Середній показник	21,5	21,9	21,9	–0,4	42,8	42,8	42,8	–	21,5	21,4	+0,1

Джерело: складено за даними [3; 4; 6; 19; 20].

Середній показник податку на прибуток підприємств серед аналізованих країн Європи знизився на 0,4% у 2025 р. і становить 21,5%.

За результатами проведеного аналізу ставок податку на прибутки підприємств спостерігається загальна тенденція до збереження або зниження ставок, хоча з 2020 р. деякі країни внесли корективи в бік його підвищення.

Відповідно до Податкового кодексу України [16] ставки податку на прибуток підприємств в Україні сформовано за певними категоріями плат-

ників податків. Базова (основна) ставка становить 18%. Платниками податку є тільки юридичні особи, резиденти та нерезиденти України. На ставку податку впливає вид діяльності та приналежність платника податку до певної категорії. Не сплачують податок певні категорії: неприбуткові підприємства, установи, організації, особи, що застосовують спрощену систему оподаткування (фізичні особи та фізичні особи-підприємці).

Податок на доходи фізичних осіб є одним з основних та обов'язкових податків при веденні

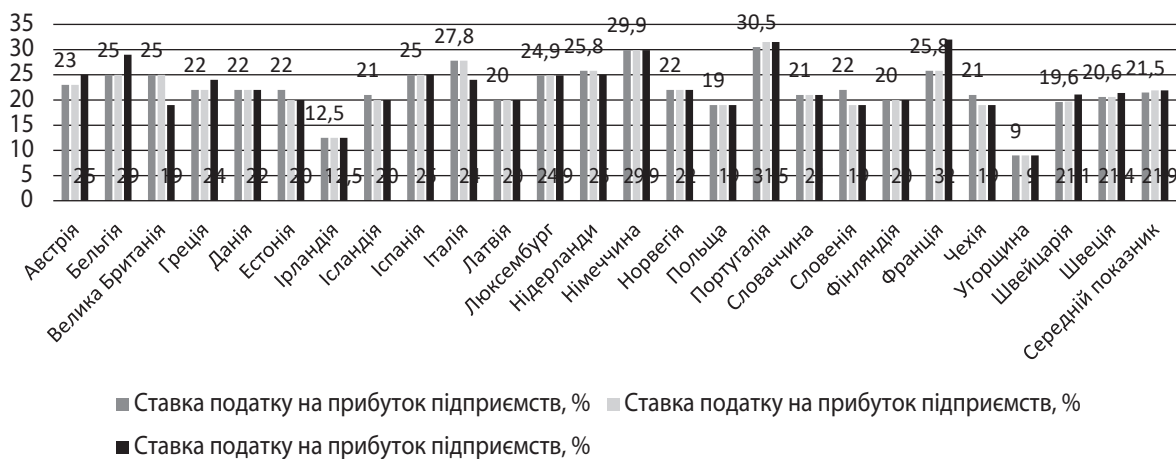


Рис. 1. Ставки податку на прибуток підприємств в європейських країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку, 2020–2025 рр., %

Джерело: [3; 4; 6; 20].

господарської або підприємницької діяльності. Він стягується з доходів фізичних осіб – резидентів та нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в країні перебування та є загальнодержавним податком [16].

У розрізі країн ОЕСР податкова ставка на доходи фізичних осіб значно відрізняється та має прогресивну шкалу. Наразі ставка податку зростає зі збільшенням доходу особи.

Уряди країн ефективніше збільшують доходи бюджетів шляхом коригування податкових ставок для середніх і менших категорій доходів фізичних осіб. Зазначені дії допомагають уникнути встановлення більш високих ставок для вищих категорій доходів, оскільки дуже високі ставки податку негативно впливають на стимули до заробітку тих фізичних осіб, які досягають високого рівня доходу. Крім того, фізичних осіб з високими доходами менше, ніж тих, чий дохід перебуває в меншій або середній категорії доходів. Це позитивно відзначається на податковому навантаженні через сплату податків на доходи фізичних осіб більшої частини працюючих громадян держави.

Серед країн європейського простору, які є країнами – членами ОЕСР, середній показник законодавчо встановленої ставки ПДФО становить 42,8% у розрізі 2020–2025 рр. (рис. 2). Найвищі ставки зафіксовано у 2025 р. у Данії – 55,9%, в Австрії – 55,4%, у Франції – 55,4%. Найнижчі показники: у Чехії – 23%, в Естонії – 22%, Угорщині – 15%.

Протягом аналізованого періоду відбулися зміни ставки ПДФО в напрямі його збільшення у 8 країнах ЄС і зменшення у 4 країнах. Так, збільшилося податкове навантаження на доходи в Іс-

панії (+10,5%), Чехії (+8%), Латвії (+5%), Швейцарії (+3,4%), Естонії (+2%), Ісландії (+1%), Бельгії (+0,4%), Фінляндії (+0,2%), Норвегії (+0,1%). Зменшення податків на доходи відбулося в Греції (–10%), у Швейцарії (–5,3%), Фінляндії (–1,6%), Латвії (–0,4%).

Варто зазначити, що у 2020–2025 рр. у чотирьох країнах відбувалося неодноразово збільшення та зменшення ставок податку на доходи фізичних осіб: у Латвії, Норвегії, Фінляндії, Швейцарії.

На території України ПДФО становить 18% і застосовується до всіх оподатковуваних доходів фізичних осіб.

Податок на додану вартість (ПДВ) є непрямим податком, який враховано в ціну товарів, робіт і послуг. Фактичним платником ПДВ є покупець, але нарахування та перерахування до державного бюджету зібраних сум здійснює продавець, який діє як податковий агент.

Оподаткування податком на додану вартість (ПДВ) в Європейському Союзі здійснюється за двоєдиною системою регулювання. На рівні ЄС головну роль відіграє Директива 2006/112/ЄС [3], яка служить основним нормативно-правовим актом. Вона встановлює уніфіковані правила, що охоплюють базові принципи ПДВ, мінімальні ставки (наприклад, не менше 15%), а також положення щодо оподаткування транскордонних операцій та місця постачання. Водночас кожна держава – член ЄС розробляє власне національне законодавство, яке уточнює та деталізує застосування ПДВ у межах її кордонів. Це включає встановлення кінцевих ставок ПДВ, процедур адміністрування, правил обліку та звітності, а також визначення винятків, при цьому завжди дотримуючись загальних директив Європейського Союзу.

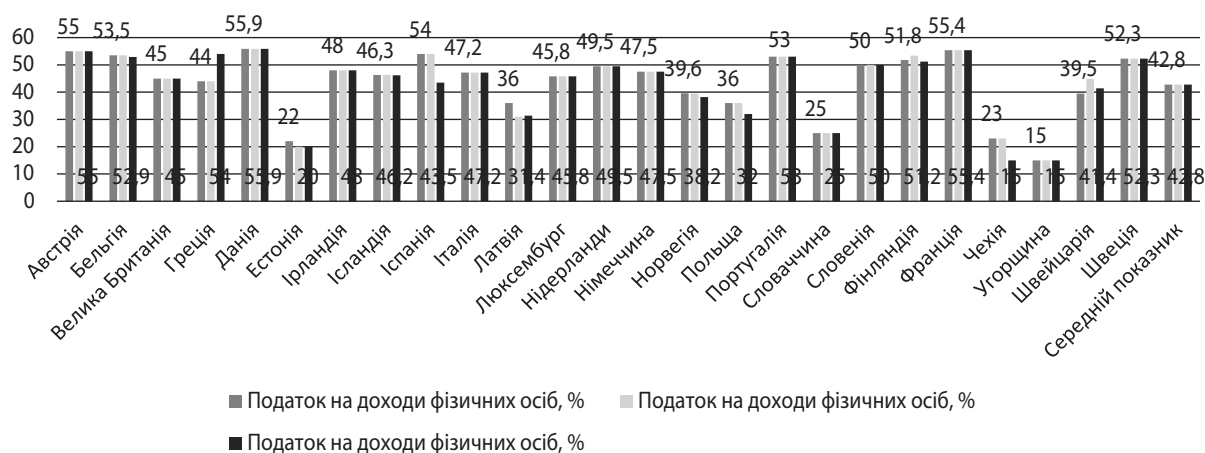


Рис. 2. Ставки податку на доходи фізичних осіб в європейських країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку, 2020–2025 рр., %

Джерело: [3; 4; 6; 20].

На території ЄС діють такі ставки ПДВ залежно від країни: стандартна ставка – 16–27%, застосовується на більшість товарів та послуг (переважно 20–21%); знижена ставка – 5–15% – на товари та послуги щоденного споживання; пільгова ставка – 0% або 3–4% на певні специфічні товари та послуги, пов'язані з освітою, мистецтвом, культурою [21].

Проведений аналіз ставок ПДВ європейського простору 2023–2025 рр. формує уявлення про зміни, які відбулися в трьох країнах у напрямі збільшення: Естонія (+2%), Фінляндія (+1%), Швейцарія (+0,4%) (рис. 3). Найбільші ставки ПДВ спостерігаємо в Данії, Норвегії, Швеції – 25%, найменші показники в Люксембурзі – 16%, Німеччині – 19%, Швейцарії – 8,1% (2025 р.) та 7,7% (2023 р.). Зафіксовано коливання середнього показника ПДВ у 2023–2025 рр. (+0,1%).

Аналіз ставок ПДВ у європейських країнах – членах ОЕСР у 2023–2025 рр. формує уявлення про відносно стабільну ситуацію зазначеного напрямку оподаткування.

Варто зазначити, що під впливом законодавчих змін та економічних умов в країнах європейського простору ставки податків можуть періодично змінюватися.

Система ПДВ України регулюється законодавчо [16] на підставі нормативно-правових документів, основу яких складають Податковий кодекс України, Закон України «Податок на додану вартість». На території країни діє декілька ставок ПДВ: 20% – стандартна ставка на товари, роботи і послуги; 14% – для певних товарів сільськогосподарського напрямку; 7% – знижена ставка для окремих медичних товарів та обладнання, також для певних послуг розважального та культурного характеру; ставка 0% – для експортних операцій.



Рис. 3. Ставки податку на додану вартість в європейських країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку, 2020–2025 рр., %

Джерело: [4; 6; 20].

Варто зазначити, що законодавча зміна податкового навантаження підприємств, фізичних осіб та зміна ПДФО має позитивні та негативні наслідки для економік європейських країн загалом та України зокрема.

Зміни в податковій політиці, які стосуються збільшення або зменшення податків, є потужними інструментами, що мають серйозні наслідки для економіки та соціального добробуту як в окремих європейських країнах, так і в Україні. Урядам важливо враховувати всі наслідки податкових коливань, які можуть нести сприятливий і несприятливий вплив, залежність від конкретних обставин, поточного стану економіки та поставлених цілей. Наслідки податкових змін можуть проявлятися в такому.

1. Збільшення податків:

- ✦ *позитивні наслідки:* зростання державних надходжень, зменшення бюджетного дефіциту, перерозподіл багатства, стимулювання «зеленої» економіки;
- ✦ *негативні наслідки:* зниження економічної активності суб'єктів господарювання, зростання «тіньової» економіки, зменшення купівельної спроможності населення, погіршення інвестиційного клімату.

2. Зменшення податків:

- ✦ *позитивні наслідки:* стимулювання економічного зростання, покращення інвестиційного клімату, зменшення «тіньової економіки», зростання купівельної спроможності, підвищення конкурентоспроможності;
- ✦ *негативні наслідки:* зменшення державних надходжень і бюджетний дефіцит, соціальна нерівність, ризик інфляції.

Слід зазначити, що в європейському просторі питання податкової політики мають чітку координацію, що забезпечує справедливе оподаткування ТНК, незалежно від податкових ставок, і позитивно впливає на зменшення шкідливої конкуренції. Важливим є факт, що зниження або підвищення податкових ставок не є визначальним фактором впливу на об'єкт оподаткування. У коригуванні цього напрямку увагу варто приділяти ефективності податкового адміністрування, впливу реформ, заходам із боротьби з ухиленням від сплати податків та загальному економічному середовищу.

Для України питання підвищення чи зниження податків є надзвичайно складним. З одного боку, країні вкрай необхідні значні фінансові ресурси для оборони та відбудови. З іншого боку, надмірний податковий тягар здатен уповільнити економічне зростання та перешкодити залученню життєво важливих інвестицій, необхідних для майбутнього розвитку. Тому головним завданням податкової політики є пошук оптимального балансу

між забезпеченням фінансової стабільності та стимулюванням економіки.

Додатковим викликом для національних урядів та податкових органів, платників податків (фізичних та юридичних осіб), міжнародних економічних відносин та інвестицій є подвійне оподаткування.

Кожна країна самостійно обирає та впроваджує власні методи та заходи для запобігання подвійному оподаткуванню.

Подвійне міжнародне оподаткування [9; 13; 14] пов'язане зі накладенням податкового навантаження – двох та більше податків в один і той самий проміжок часу з однієї податкової бази, а саме, коли два податкові органи різних країн одночасно оподатковують однаковим податком того ж самого платника або відбувається оподаткування в різних осіб однієї податкової бази зіставними податками.

Для узгодження цього питання країни та міжнародні організації розробили та стандартизували різні методи міжнародної податкової співпраці. Кожен такий метод ґрунтується на чітких правових нормах, що дозволяє контролювати оподаткування резидентів як у межах їхньої країни, так і за її кордоном. Ці методи мають свої особливості, переваги та недоліки.

Серед найпоширеніших методів уникнення подвійного оподаткування виділяють: метод податкових звільнень або виключень, який дозволяє платнику податків виключити з оподаткованої бази у своїй країні проживання певні види доходів, отримані за межами цієї країни; та метод податкового кредиту, або ампутаційний метод, який полягає в тому, що податок, сплачений у країні, де було отримано дохід, зараховується при розрахунку податку, що підлягає сплаті із загального світового доходу в країні проживання платника податків.

Важливою умовою для уникнення подвійного оподаткування є укладення міждержавних угод [18], які допомагають вирішувати юридичні питання та забезпечують єдине трактування податкових норм. Міжнародні податкові угоди встановлюють принципи рівноправності та взаємності, що сприяють двосторонньому обміну інформацією та врегулюванню спорів.

Основні міжнародні угоди для боротьби з ухиленням від оподаткування:

- ✦ Модельна податкова конвенція ОЕСР [5], (1977 р., постійно оновлюється), розроблено ОЕСР, містить стандарти для двосторонніх угод, що запобігають ухиленню від сплати податків та подвійному оподаткуванню.
- ✦ Конвенція ОЕСР про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах [10]

(1988 р., оновлено у 2010 р.), розроблена ОЕСР, спрямована на сприяння міжнародній співпраці у боротьбі з податковими злочинами та ухиленням від сплати податків. В Україні документ затверджений у 2008 р.

- ✦ Проект BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) [1] (2013 р., постійно оновлюється), розроблено ОЕСР і країнами G20, формує уявлення про: впровадження спільних норм щодо обміну податковою інформацією; протидії штучним корпоративним культурам як платникам податків; контроль за трансфертним ціноутворенням. Рекомендації ОЕСР щодо проекту BEPS передбачають запобіжні заходи щодо переміщення прибутків корпорацій у юрисдикції з низькими податковими ставками.
- ✦ Стандарт автоматичного обміну інформацією (CRS) [7] (2014 р., постійно оновлюється), розроблено ОЕСР, спрямовано на протидію ухиленню від податків шляхом обміну між країнами інформацією фінансового стану рахунків платників податків. У 2022 р. Україна приєдналася до Стандарту, що знайшло відображення в нормативній базі держави (Закон України № 2970-IX від 20.03.2023 р. [16]).
- ✦ Директиви ЄС щодо боротьби з ухиленням від оподаткування 2016/1164 (Anti-Tax Avoidance Directive, ATAD) [2] (2016 р., постійно оновлюється), передбачає формування правил щодо переміщення доходів країн – членів ЄС і запобігання агресивному податковому плануванню.
- ✦ Міжнародні угоди щодо уникнення подвійного оподаткування. У сьогоденні між країнами сформовано двосторонні договори, які регламентують порядок оподаткування доходів платників податків однієї країни на території іншої.

Міжнародні угоди ґрунтуються на податкових стандартах, які є загальними принципами та правилами для збалансування діяльності податкових систем країн світу, спрямованих на прозорість ведення додаткового обліку та податкових відносин, боротьбу з ухиленням від сплати податків, податкову безпеку, обмін податковою інформацією. Міжнародні податкові стандарти розробляються міжнародними організаціями, серед яких: Організація Об'єднаних Націй (ООН) – податкові стандарти та рекомендації, зокрема у сфері оподаткування транснаціональних корпорацій; Група розробки фінансових заходів (FATF) – податкові питання боротьби з фінансу-

ванням тероризму та відмивання грошей; Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), основними питаннями якої є розроблення стандартів та рекомендацій BEPS, трансфертного ціноутворення та інших напрямів.

Всесвітня інтеграція посилила рух України в напрямі вдосконалення податкової системи держави та у 2008 р. відбулося затвердження Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах де йдеться про широкий вибір форм взаємної податкової співпраці між країнами.

Прийняття Податкового кодексу України у 2010 р. сприяло адаптації податкового законодавства держави до європейських стандартів. Спрямування дії Кодексу стосується посилення пріоритетних напрямів економічної сфери держави, а саме: формування привабливих умов для розвитку виробництва в країні, залучення інвестицій, забезпечення продуктивної діяльності податкової системи, зменшення податкового навантаження, гарантія прав платників податків, відповідність міжнародним стандартам оподаткування та застосування методів уникнення міжнародного подвійного оподаткування [16].

Нині між Україною та іншими державами укладено та застосовуються 70 двосторонніх міжнародних угод та конвенцій [11] щодо уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доходи, капіталу, майна та запобігання податковим уникненням та ухиленням. Дві з цих угод були започатковані та діють ще до проголошення незалежності України.

Варто зазначити, що на ефективність дії міжнародних податкових угод має вплив якість їх виконання, специфіка національної правової бази щодо діяльності податкової системи.

ВИСНОВКИ

Сучасна світова економіка, що характеризується посиленою глобалізацією та цифровізацією, вплинула на необхідність пошуку зміни в підходах до оподаткування від виключно національних до міжнародних, які ґрунтуються на співпраці та координації податкових питань між країнами світу. Уряди країн все частіше усвідомлюють, що завдяки спільним, узгодженим правилам і зусиллям матимуть змогу протидіяти сучасним викликам у світовій економіці шляхом забезпечення справедливих оподаткування та стабільності державної фінансової політики.

На сучасному етапі розвитку світової економіки міжнародне оподаткування зазнає значних змін та є одним із ключових факторів впливу на її розвиток. Особливу роль у вирішенні питань податково-

го навантаження та координації податкових систем країн займають: міжнародні організації, які формують ініціативи щодо вдосконалення оподаткування; міжнародні угоди, сформовані для вдосконалення та збалансування діяльності податкових систем у напрямі подвійного оподаткування. Проте актуальним викликом сьогодення залишається податкова конкуренція між країнами, яка вимагає подальших дій та координації в міжнародному просторі.

Отже, міжнародне співробітництво у сфері оподаткування потребує подальшого розвитку з метою мінімізації можливостей щодо ухилення від сплати податків та забезпечення справедливого розподілу податкових надходжень. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Base erosion and profit shifting (BEPS). *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/>
2. Council Directive (EU) 2016/1164 of 12 July 2016 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/1164/oj>
3. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
4. International – Corporate and Withholding Tax Changes for 2025. *BDO Corporate Tax News*. 2025. URL: <https://www.bdo.global/en-gb/insights/tax/world-wide-tax/international-corporate-and-withholding-tax-changes-for-2025>
5. Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017. *OECD Publishing*. Paris, 2017. DOI: https://doi.org/10.1787/mtc_cond-2017-en
6. EU Tax Data. *Tax Foundation*. 2025. URL: <https://tax-foundation.org/data/global-tax/eu-tax/>
7. Багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки № 72/14-612-105378 від 29.12.21 р. URL: https://tax.gov.ua/data/material/000/496/606248/MCAA_CRS_of_ts_yniy_pereklad.PDF
8. Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Черненко Н. О., Москвичова К. К. Вплив податкового ландшафту країни на податкове планування ТНК в умовах проєкту BEPS. *Academy Review*. 2024. № 1. С. 93–104. DOI: [10.32342/2074-5354-2024-1-60-7](https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-1-60-7)
9. Дубовик О. Ю. Проблеми усунення подвійного оподаткування в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2008. № 35. С. 190–196. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/726/1/Дубовик%20О.Ю.%20Проблеми%20усунення%20подвійного%20оподаткування%20в%20Укр>
10. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127) від 27.05.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text

11. Міжнародні договори України про уникнення подвійного оподаткування. *Міністерство фінансів України*. URL: https://mof.gov.ua/uk/international_agreements_of_ukraine_on_avoidance_double_taxation-543
12. Непочатенко О. О., Бечко П. К., Барабаш Л. В. Роль корпоративного податкового планування у діяльності суб'єктів господарювання. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2019. Вип. 94. Ч. 2: Економічні науки. С. 95–108. DOI: [10.31395/2415-8240-2019-94-2-95-108](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2019-94-2-95-108)
13. Олендер І. Я. Міжнародне подвійне оподаткування: до історії питання. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Вип. 3. С. 99–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2019_3_25
14. Олендер І. Я. Правове регулювання виконання податкового обов'язку в режимі усунення подвійного оподаткування : дис. ... доктора економічних наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 436 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07_2020/Olender.pdf
15. Організація Економічного Співробітництва та Розвитку. URL: <http://www.oecd.org/>
16. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки» № 2970-IX від 20.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text>
17. Савченко М. В., Клещенко Б. С., Шейгець А. М. Міжнародне оподаткування й особливості функціонування податкових систем у провідних країнах світу. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 82–88. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-82-88>
18. Шульга Т., Куц К. Вплив міжнародних податкових угод на оподаткування в Україні. *Молодий вчений*. 2023. № 12. С. 142–145. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-12-124-26>
19. Щодо ставок основних податків в Україні порівняно зі ставками податків в країнах ЄС. *Державна податкова служба України*. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/685400.html>
20. Які ставки податку на додану вартість діють у різних країнах. *Слово і діло*. 24.09.2024. URL: https://www.slovoidilo.ua/2024/09/24/infografika/ekonomika/yaki-stavky-podatku-dodanu-vartist-diyut-riznyx-krayinax#google_vignette
21. Огляд системи ПДВ в ЄС: основні принципи та правила. *AZOLA*. URL: <https://azolalegal.com/https://azolalegal.com/blog/oglyad-sistemy-pdv-v-yes-osnovni-pryntsy-py-ta-pravyla/>

REFERENCES

“Bahatostoronnia uhoda kompetentnykh orhaniv pro avtomatychnyi obmin informatsiiei pro finansovi

- rakhunky № 72/14-612-105378 vid 29.12.21 r.” [Multilateral Agreement of Competent Authorities on the Automatic Exchange of Financial Account Information no. 72/14-612-105378 of December 29, 2021]. https://tax.gov.ua/data/material/000/496/606248/MCAA_CRS_of_ts_yniy_pereklad.PDF
- “Base erosion and profit shifting (BEPS)”. OECD. <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/>
- “Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006”. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
- “Council Directive (EU) 2016/1164 of 12 July 2016 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market”. <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/1164/oj>
- Dubovyk, O. Yu. “Problemy usunennia podviinoho opodatkuвання v Ukraini” [Problems of Eliminating Double Taxation in Ukraine]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*. 2008. <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/726/1/Дубовик%20О.Ю.%20Проблеми%20усунення%20подвійного%20оподаткування%20в%20Укр>
- “EU Tax Data”. *Tax Foundation*. 2025. <https://taxfoundation.org/data/global-tax/eu-tax/>
- Hlushchenko, Ya. I. et al. “Vplyv podatkovoho landshaftu krainy na podatkovu planuvannia TNK v umovakh projektu BEPS” [The Impact of the Tax Landscape of the Country on the Tax Planning of TNCs under the BEPS Project]. *Academy Review*, no. 1 (2024): 93-104. DOI: 10.32342/2074-5354-2024-1-60-7
- “International – Corporate and Withholding Tax Changes for 2025”. *BDO Corporate Tax News*. 2025. <https://www.bdo.global/en-gb/insights/tax/world-wide-tax/international-corporate-and-withholding-tax-changes-for-2025>
- [Legal Act of Ukraine] (2010). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text
- [Legal Act of Ukraine] (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text>
- “Mizhnarodni dohovory Ukrainy pro unyknennia podviinoho opodatkuвання” [International Treaties of Ukraine on the Avoidance of Double Taxation]. *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. https://mof.gov.ua/uk/international_agreements_of_ukraine_on_avoidance_double_taxation-543
- Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017*. Paris: OECD Publishing, 2017. DOI: https://doi.org/10.1787/mtc_cond-2017-en
- Nepochatenko, O. O., Bechko, P. K., and Barabash, L. V. “Rol korporativnogo podatkovoho planuvannia u diialnosti subiektiv hospodariuvannia” [Role of the Corporate Tax Planning in the Activity of Business Entities]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnogo universytetu sadivnytstva, part 2: Ekonomichni nauky*, no. 94 (2019): 95-108. DOI: 10.31395/2415-8240-2019-94-2-95-108
- “Ohliad systemy PDV v YeS: osnovni pryntsypy ta pravyla” [Overview of the VAT System in the EU: Basic Principles and Rules]. AZOLA. <https://azolalegal.com/:https://azolalegal.com/blog/oglyad-systemy-pdv-v-yes-osnovni-pryntsypy-ta-pravyla/>
- Olender, I. Ya. “Mizhnarodne podviine opodatkuвання: do istorii pytannia” [International Double Taxation: To the History of the Issue]. *Aktualni problemy vitchyzniano i iurysprudentsii*. 2019. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2019_3_25
- Olender, I. Ya. “Pravove rehuliuвання vykonannia podatkovoho oboviazku v rezhymy usunennia podviinoho opodatkuвання” [Legal Regulation of Tax Compliance in the Double Taxation Elimination Regime]. *Zaporizhzhia*, 2020. http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07_2020/Olender.pdf
- Orhanizatsiia Ekonomichnogo Spivrobitnytstva ta Rozvytku. <http://www.oecd.org/>
- “Shchodo stavok osnovnykh podatkov v Ukraini porivniano zi stavkami podatkov v krainakh YeS” [Regarding the Rates of Basic Taxes in Ukraine Compared to Tax Rates in EU Countries]. *Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy*. <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/685400.html>
- Savchenko, M. V., Kleshchenko, B. S., and Sheihets, A. M. “Mizhnarodne opodatkuвання i osoblyvosti funkcionuvannia podatkovykh system u providnykh krainakh svitu” [International Taxation, Features of the Functioning of Tax Systems in the Leading World Countries]. *Biznes Inform*, no. 1 (2022): 82-88. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-82-88>
- Shulha, T., and Kuts, K. “Vplyv mizhnarodnykh podatkovykh uhod na opodatkuвання v Ukraini” [Impact of International Tax Treaties on Taxation in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 12 (2023): 142-145. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-12-124-26>
- “Yaki stavky podatku na dodanu vartist diut u riznykh krainakh” [What Are the VAT Rates in Different Countries?]. *Slovo i dilo*. September 24, 2024. https://www.slovoidilo.ua/2024/09/24/infografika/ekonomika/yaki-stavky-podatku-dodanu-vartist-diyut-riznyx-krayinax#google_vignette